

վեր միինաւոր անմեղ եւ անցէն Հայեր գիշատած են, եւ տակաւին կը դիշատե՞ն). Յայլ գիրս կ'ըստի Մուրտություն է տալու. Ս. իգնատիոն, Թաղվար առ Զմիւռնացին, Գուսէ Բ. եղան 16. — Փիլոն, Կեանի Խմբանանց, 35, 41. — Խոր. Պիտ. Զ. ա. 448. — Մուրտություն է տալուն. Փիլոն, 62. Տան բանիքն, 244.

2. Անդ ի նմին երեսի. «Սովոր է նա (Աստուած) յանակնակալ ի ժաման Ներգործել զհրաշըլիս, եւ գարուցանել յաբ զառուերս մահուն Արդիկի յաբ. աես Ամովս, թ. 8:

3. "Խոկ էթի այլ է ըստ նոցարն ամբարշտութեան, ստատուղ ես ամենայն իրաք, ով զօջու, գրեւ: "Ոչ Ձեւ այսուհետ. +անց ոչ զհրեշտակաց բռնահարեաց, այլ զգերմանէ Արքահամուրնահարեաց, Տիմոթէոս Առաք, Հակիմանութիւն. Համբէտ Ամ. 1909 Մայիս, 151 ա.թիւ 72: Աւզդիքի է. "...ստատուղ ես ամենայն իրաք, ով Պաւլոս, գրելով Ձեւ այսուհետ. "Քանի՞ ոչ զհրեշտակաց բռնահարեաց, այլ զգերմանէ Արքահամուրնահարեաց, որ է բռնն Երրայժեցց Թղթոյն, թ. 16. "Քանի՞ ոչ երեք զհրեշտակաց բռնն հարկանէ, այլ զգաւակնէ Արքահամուրնահարկանէ: "

Վեճիկունիք, 25 Մայիս, 2-7 Եռամին 1909:
ՆՈՐԱՅԻ Ն. ԲԻՒԶԱՆԴԱՅԻ

Եպօրիական

04666 ԳՈՐԾՈՒՅԹՆԵՐԸ

78. Գիտուն եւ մանրախնամք բնութեան մաղէն պէտք է անցոնել գաւառական բարբառներու բոլըր բառամիջերը եւ առնելնոր Հայերնին մէջ որդեգրել ինչ որ բնտիր եւ պիտանի է:

(Ա.) Կան գաւառական հարդ մը բառեր
որք բոյսերու, գործիքներու, արհեստական
իրերու անունները ըլլարով՝ իմացին անմերժելի
ասրաբերէն են. անոնց ընտրութեան մասին խօսք

Ծաղկութեալ էրես 409 ա) Կայ գրեալ էր «Պատմութիւն Հռատակեսի Լոռութիւնը վարդապետի» ի Անհանձնան 2եւ-
ապարք զրց կը մէկ անի Սառա, Խռանակ և Առաջանակ Վարդապետութիւնը դրւեց ի Հոյու, Աբենաս, 1892 թ. Երես 86: Հետաքրքրա-
քանակ է ծագութեան անուանը որ թուի կազմաւ ի բա-
րից «Աստու և սի կի վերը, Համեմատի» և ընդ միւ-
անուան Խռանակութեան «Ապարանի» (Ապար կամ Ապար Համե-
մատի? Ապար Հանուն?) որ կը լիշտատի Մաստիկա
Առաջայից: Իթէ առողջի «Լոռութիւնը անուամբ տեղի
դր պարութիւն ունեցած է ի մեր ալիքարձնի, կարծեմ
Հայրենի քառակի ու զարդարութիւնն ի կապահանձնի «Աստո-
ւի անուանը գրեւ (թուանու), ոչ Աստութիւնը» (Անհնաց
Աներս (անցաւ) ը բայց իրանի յարթարութիւն «Աստութիւն»

եւ վէծ չի կինար ըլլալ, բայց միայն այն բացառիկ պարագայից տակ ուր միեւնոյն իրը այլեւայլ անուններով կոչուած ըլլայ այլեւայլ բարատաներու մէջ: Անշուշ հարկ է, ուր որ տարատամութիւն կայ, ճշդել մատին նշանակութիւնը եւ անոր եւրոպական համապատասխանը ցոյց տալ: Այս կարգի բառերու օրինակ են նաևն: Գորոյնեւ յանին, ոտիւ նազո՞ւկ: Առաջուժ, ծանրաբառ, առջեւո, գովզ, քեչու, երեխոնի, իուզ, իւնաս, մինոս, մարոս, ևշ, նոսի, պոտոս, իւլյոսոս, իւնի, իսուսիս, գլուխ, ինիեւ, միշտ, բայլը, եւայլը:

Բազմաթիւ են նաև այն բառերը մեր
գաւառականներուն մէջ ողբ ծանօթ արմատ-
ներէ յօրինած ըլլալով լեզուին որէնքններուն
համաձայն եղանակաւ, առանց վարածութիւ ըն-
դունելի են արդի հայրենին մէջ. զ. օ.
այսպէս, որեւէն, ուսեւ, ուու, էւսեւ, ուրիշ, ևո-
րու ու ուրիշ, էւլուրու, հորինըն, քանինըն, պէտ
(se résoudre), ուրիշ, ուրիշ, ճըդուրու, լուսիւ-
թիւ (ընդունել) որովայ, առաջաւ, արդի հարցու-
թու, հորդութու, ուրիշ (առ. որի) քային (մէ ուշ-
ուց): Յա(յ)կառաւ. համարիչ, ինտուսի, նիսխու-
թու, առաջ, պատ, լուսու, լուսու, հայդուր, ու-
ղութու; հատիւնաւ, համաւ, համաւ, հայդուր, ին-
տուսի, ուրիշու, լուսու, նիսխու, ինտուսի, լու-
սութու. Նըւսու (անհամ). ացիւսու, ինտուսու,
ուղութու, ինտուսի, ինտուսու, լուսու, ինտուսի,
ուղութու, ինտուսի, նիսխու, ի(ա)հու, նիւ-ընիւթ, լու-
սութու, ացիւսու, լուսութու, ինտուսի, սուսու, ինտ-
ուսի, ինիւ, ուսու, ուղութու:

Այս կարգի բառերէն ոմանքը լցուցն վա-
ղածանօթ են բայց զարդիս մուացութեան
տրուած, ինչպէս խօնենամ կամ խօնիմ բայց,
որուն տեղ յափնիմ-ը հիմա ընթացիկ գործա-
ծութեան մէջ է, Յօնիմ-ին արմատը բարդու-
թեան անյարմաք ըլլալով, Կըսուի անխաչ,
չի-բիսաջ, լորսունչ եւայլն. պատճառ չկայ,
սակայն, որ խօնիմ կամ խօնիւնաւ եւս շատենք,
եւ յոգնութիւն-ի իրեւէ հօմանիշ չգործա-
ծենք նաև ինձնանշ գաւառականը:

Ուրիշ մօցուած աղուոր բառ մ'ալ կեցնուին - եւ: «Բարեկեցութիւն», «Երկարակեցութիւն», «պարզակեցութիւն», «պերճակեցութիւն» (high-life), «մենակեցութիւն» կ'ըսեփ, բայց ոչ երբեք կը լսենք պարզ «կեցութիւն», բառը, զօր Ընդայ գտաւականը կը գործածէ «ապրելու կերպ, ընտանիքն, ընկերային վիճակը նշանակելու». «կեցութիւնը» կ'ըլլայ գոհացոցից, Տէստ, երջանիկի, կամ աղքատիկ, ժժուուր, ապերջանիկ: «Կեամ» (ա-

պրիմ) բային արմատնեւ, ինչպէս որ “կացութիւնը (situation) էմ (կենամ) ի արմատնեւ:

Հոյ եւ շոէ միեւնոյն արմատի երկու զանազանակի են. շոգ-ը տաքովթեան, շող-ը փայլման մոսք յաւետ գործածուելով: Անսայ շոշչաբաց կրկնաւորին մեջ փայլում տեսակետը նորէն կ'երեւնայ եւ ցոյց կու տայ անոր կազմին խօր հնութիւնը: Խոկ գրաբարին շոշ-ալ ձեւը մեր գաւռառականին մեջ կ'երեւնայ շոշ-ալ ձեւով եւ ասդին անդին շարժիւ, “ծածանիլ”, “տանանիր”, “նյանակութեամբ:

Ետք եւ շոէ միեւնոյն արմատի երկու զանազանակի են. շոգ-ը տաքովթեան, շող-ը փայլման մոսք յաւետ գործածուելով: Անսայ շոշչաբաց կրկնաւորին մեջ փայլում տեսակետը նորէն կ'երեւնայ եւ ցոյց կու տայ անոր կազմին խօր հնութիւնը: Խոկ գրաբարին շոշ-ալ ձեւը մեր գաւռառականին մեջ կ'երեւնայ շոշ-ալ ձեւով եւ ասդին անդին շարժիւ, “ծածանիլ”, “տանանիր”, “նյանակութեամբ:

Ետք եւ շոէ միեւնոյն արմատի երկու զանազանակի են. շոգ-ը տաքովթեան, շող-ը փայլման մոսք յաւետ գործածուելով: Անսայ շոշչաբաց կրկնաւորին մեջ փայլում տեսակետը նորէն կ'երեւնակը լաւ հայերէններէն են որոց զմանն արդէն ուսումնամիքած ենք: Զատ-ուուպ-ը շախաջախեմ՝ ուի արմատէն է: Ան-ու-զը կոկ (որոցի) արմատին վրայ ու մասնկան յաւելումնը կազմուած է: “Ժումը ու ժամանակը” կ'երեւնայ շոշ-ալ ձեւը մեր գաւռառականին մեջ կ'երեւնայ շոշ-ալ ձեւով եւ ասդին անդին շարժիւ, “ծածանիլ”, “տանանիր”, “նյանակութեամբ:

Գրաբարին տու-կալ-ը որ կարծեմ սկզբնա-
պէս սորսկալ եղած ըլլալու է, այս գաւառակա-
նին մէջ կ'երեւնայ սա-ու-ուալ ձեւին տակ, ո-ի
տեղ շարք այս աւարդ բնած ըլլալով։ Զօպ-ել
բային սկզբանատառ զ-ի տեղ ։ Ըօրդր մնած է
սապոկ ածականին մէջ։ (Իրց ուղարկ-ել-ն ալ
այս գաւառականին մէջ ցմս-ել-ի փոխած է։) Զօ-արդ եւ ո-երց ալ կը վկայեն թէ ։ Եւ շ
կրնակ իրարու տեղ անցներլով նոր երանգով
արմատ մը յաւած բերել։

Ակնցոց սառաւ բայց որ ծածանիլ, շարժիլ (մերը ունենալով) կը նշանակէ, բայց նուրբ եւ փափուկ տեսակին, որից բառ չէ բայց եթէ սարս-սիլ եւ սո(ր)ս-հակալ ձեւերը ուրիշ մէկ ընկերը, եւ օրինաւոր մէկ եղանակաւորութիւն:

Փեւէ անալ բայլ. (տեղէն չի փերկանար) որ կը նշանակէ ի՞թիլ, զատուիլ, բաժնուիլ (քիչ կամ շատ գիմնոդրութենէ վերջը,) և ի՞ւհմ բայլն ուրիշ մեկ ձեւը, եւ աւելի հին ձեւը, զի է ճանաւորը կը պահէ դեռ, մին,

էր-է-մը կորածոցոցած է զայն. Ալլպվ բանիւ,
գրաբար էր-ի իմը աղաւաղեալն է Ակնայ բար-
բառին մէջ պահպանուած իբրէ անամ ձեւին,
երկու ուրիշ եղանակաւորութերն են ծանօթ
երկու արմատներ — իերի և իենի, որ կտոր,
մաս, պատառ կը նշանակին, իրը թէ ամբողջէ
մը փրթած, կամ ամբողջին մը այլ եւ այլ (հա-
ւասար) մասերէն մէկը Փետք-ի (եմ) իերի ի ընդ-
լայնեալ մէկ ձեւն է Փետք-ին սեղմաւ ձեւնն է
բեր-եմ բայր, որ կիթթ-ցնել ամբողջն մասը
պատառներ, մեծ կտորը (հացի) փրթ-ի-երու
փերածել Խոկ ժուրդ-ը, որ փերթ-ի ու ըրի մէկ
ձեւն է, ամենափոքր բեկոյներու համար ըստուած
է, որը շիմաւը կամ քերելվ կը զատուին, կը
պաթին մասմինեւէ:

⁶ **Φεντρικανίων**, φιλοτιμοπάκιων δὲ λευκοφύλακας
μήτις προσέπειπεν θέτει λευκόν την ρυπονέργην αποτιμά-
ριανούσθενταν δέ φυσιον ἡράκην λγειον καρπούς τε καὶ συστάντα
φιλοτιμοπάρημα παντού τοις εἰδοῖς πεποιημένοις.

Նիսո՞ւ, ինչի՞ւ, իծառո՞ւ (յաւ խցուռած)։ շա-
խոսու, շաշառիէ, մաշմառ, իսկոզ, նուռալ, իօրոսոնտ,
ժում, իսիլու, լուրել, անդառիէլ, իսուբուրէլ, փոսոմ
եւս այս կարգի լաւ հայերէններէն են որոց
զոմանս արդէն ուսումնամարած ենք։ Զայտուպը-ը
“Ճախճախսեն”, ի արմատէն է՝ Կի-ող-ը կոկ (ողորկ)
արմատին վկայ ող մասկան յաւելումնը կազ-
մուած է։ “Ժում ուր ժամ” ին չորդն է։ “Խու-
րութիւն և գրաբարներն մեջ և սիրութիւն ձեւն ունին։
Խոսնուր-ուր և “խօսանքը բանուացայք”, բացարու-
թեան մեջ կը գործածուի եւ կը նշանակէ խօսք,
խօսելու կարողութիւնը, կը մեռի իսու բառին
աւելի հին ձեւը ներկայացնել։ Ըստ այսի խօսքին
առաջին ձեւը *խօսք կամ *իօրոստ եղած է, եւ
թթվերէն իօրոզ (խօսող) բառը պէտք է հայե-
րէնէ փոխառեալ բլաւ հին գարուց մեջ։

**ՄԵծ Հայոց բարեպաներուն մեջ ալ կան
այսպիսի բազմաթիւ բառեր որք ուշադիր քննու-
թեամբ կինան ձանցուիլ իբրև աղուոր եւ օրի-
նաւոր : Տեսնե՞լոք քանի մը օրինակ :**

(Հ-Հ-Հ, Դ-Դ-Դ) Դաք քանցաւ շու
անցնիր։”

211р = зоргаш պառը ունեէ տեսափէ:
Ակնա բարբառով կ'ըստի «պարկուլչօր», «սա-
լրժոր», «խնձորչը», «եւայլի», որնց ամենուն
տեղ Աւել Հայքը ըստ հանուր չոր բառը «չիր-
եղանակաւորեած ձեւ» կը սահմանեն:

ԿԱՏՈՒՄ = մարտախ. այսինքն ցովեւն, գարփ, կանաչքշեն, բոյս “կտրող”՝ Պատուական բնիկ Հայերեն մր. մին. “մառախ և միսխանեալ է:

ԽՄԴՒԿԻ = պէտք բ մանկանց. քութէ,
dol: Ակացիք «արիկն», կը կոչեն զայն. խսկ բա-
ռաբանները կը լիշեն «պաճուճապատամք» գրա-
բարբառը, որուն ննդավանկի խողորոշ թիւնը երեկօք
չփափի թոյլ տայ մանուկներու աշխարհը մոտ
գանել. Մեծ Հայոց «խոնդիկ», ըսկանելի հայերէն
է, զի «խուռն», «խոնեմ», «կռեմ» ու բառերուն
արմատէն շինուած է եւ կը նշանակէ խոտով
կամ ուրիշ նիւթեղով նիճողուած, լցուած,
կուռած եւ մարդու կամ անասունի ձեւ տրուած
խաղաղիկը: Խածիկը կուռք (կռածոյ) բառին
յօրդ մ'է, եւ կնայ ուղղագրուիլ ԿՈՒՌՄՒԿԻ:

ՄԱԺԵԼ = ձեռքով շցյլ, շփել; Ցայտ-
ՆԱՎՔԵՆ *Հարժել հնադոյն ձեւէ մըն է եղած
Տառին թօթափիմամբ: «Հարժ, Են նմանափէն
եղած է «Ժաժ» (Ա.): Մաժելը Փռանսերէն
massage, masser բառին հնչումն եւ նշանա-
կութիւնը միանամայն ունի, այսինք որ կիսար-
կարծուիլ թէ Փռանսերէն Ցայերէն փոխա-
ռեալ ըլլար. Երկու բառերուն համանմանու-
թինը բարդութիւն գիպուածական համբերով
հանգերծ է ախորդինք նմանութենէն եւ ուրախ
ենք որ գաւառականը նոր հայերէնին կը հայ-
թայիթ ընտրի գիտական բառ մը. Խոճէլ =
masser; Խոճուն = massage; Խոճուն =
masseur; Խոճուն-ժամանիւն = massothérapie.

ՓԱԹ = պատիկ, անգամ, հեղ. (աճ.
գոր.) Կ'ըսուի, զ.օ. „Հինգ փաթ գացի եկայ, „
Ասկիս մեր դասական “պատիկ”, ին վրայ լցոյ կը
սփռէ: “Յատիկ”, “պատառտել”, եւ “փաթա-
թել” նոյն արծախ աւարեք ձեւեր են: Աւքնեմ
պիտի կընաեք արդի հայերէնով բախ. զ. օ. —
“Երեք փաթ թռողթ դդր վրան.” “Ճըրս փաթ
օծէ.” “Մանուկին կործքը բամպակով պատե-
ցեք երկու փաթ.՝ եւային:

ԼՈՐՏՈՒ կամ լորտուկ = խնոսնջ, Զար-
մանալի կամ մոխ այս բառը անձնանշելի երեւոյթ
մ'է առած + սկզբնատարին յապաւումովը.
պէսօք է ուղղագրել լուրդունէ կամ ուրդուն, զի՞
ողը, եւ առանք արմաններէն բարդուած է,
գործ Հանձնարեղ երեւակայութեան:

Բալուցցը՝ “ԱՍՓԱՐԾԸ, որ ցանկի, ցանկաւ-
պատ կը նշանակէ, ոսկի բառ մ’է, “չափ”, ար-
մատէն, եւ կազմով նման է “կոպ-ար”, համա-
կիմն: Կոյն գաւառականն ունի ՏԻ-ՄԱՐՄ (առ-
մաթէն) բառը, որ ամ-կիմնի նման աղնուատօնչմ
հայերէն է: Խոկ ՓԱՌ Թափանկը, ցուք նշանա-
կոթեամբ, կը յիշեցնէ Վանեցցը ՓԱՌ-ը, որ
է անիմն իրաբանչիր թեւմն անումը: Այս
օրինակին մէջ եւս “փառը, (gloire) վերաց-

կան իմաստով բարին նախնական թանձրացեալ
առում կը տեսնենք իբրեւ ցոլք եւ ճառագայթ։
Չմոտնակի Անցող Անձնուններ, բառն որ
քանասէրները շփրտած է երդոր եւ սակայն
պարզապէս կը նշանակէ անտուն, այսինքն
որոշ՝ առան, երու քամաժուած երգ։ Իրօք ան-
տունի ներու կամ այդպէս է. քանեակներու,
վեցեակներու, երկեակներու բաժանում չունի,
այլ կ'երկարի աղատ եւ անորոշ կերպավ։ Աւ-
նիսք ուրեմն քերդողական արուեստն վերա-
բերեալ ընտիր բառ մը անտունի, ին մէջ, որ
դոյականաբար կը վարի, ինչպէս անկուրափ
բառը, սակայն կարելի է նաև ըսել անտունի
քերդուած, կամ՝ ստանաւոր։

80. (4.) Նըրըրդ դաս մը կը կազմեն այն գաւառական բառերը որոնց արմատը ունեւ ձեւով մըզ ծանօթ չէ գասական հայերէնի մէջ, Ահա ասնք են որ կրնան յոժանց մերժուիլ եւ այլց ընդունելի թափի, Յամենայն դեպս ասոնց յախուռն մուս տալու շնչել արդի գրասորին մէջ, այլ իիսու քննութեամբ եւ վերաբահօրտն ընտրել լաւագոյնները: Ես յու կարդին մէջ են Ակայ բարբառէն ըստով: Հետև Խնիւթ, առանձին մէջ առաջ, առին որոց եւելու ուղարկութիւն, թիւել իւնիւ, Յայունիւ, ԼՓԹԻՑՆԵԼ, ԾՓԹԻՑՆԵԼ, Արու- նիւթ, հայու, գուռէ, ողուց, ունիւ, նաևիւ, նաևիւ, անգութ, առանձիւն, բողոքիւն, բողոքիւն, բաժուէն քուշէ, բողոքուն, բողոքուն, բողոքուն թիւ, վիստուն նիւթ, նիւթիւնը, մասուն լիւնիւնիւ, հոգութ, իսա- ւա, ենքուի, յոտիւն, իդիւնու, ճուլիւ, միւլիւ, մար- տուն, յունուն, բայրուն, բայրուն, իդիւն:

Այս բաղըը, բաց է թերեւս մէկ քափիւն
օրինաւոր եւ ազւուոր կազմվն եւ որոշ նշանա-
կութեամբ Հայերէն պատասխան բառեր են,
Շատերը բնաձայնական ծագում ունեն, սակայն
գեղեցիկ եւ բացարար են, ունենք կը թույն
ինչի դասական Հայերէնի բառերուն օրինաւոր
եղանակաւորութերն ներկայացնել, զ. օ.

ՏՔԱԼ = հեծել: Գրաբար՝ “աբ-նիմ” նև
մէկ պարզ ձևն է. ըստ իսկ “աբնիմ” ու քուն
(աբուն) արմատն հետ գործ չունի, այլ բնա-
ձայն մ’ է ինչպէս տրաբ-ը:

ԲՈՒՆԲՈՒՆ = երկու կամ աւելի չոգիէն
բաղկացած խմբակի մը մատերական (լուրջ)
խոսակցութիւնը որուն ճայնը կը լսուի բայց
իմաստը չե հասկցուիր քիչ մը հեռուն գտնուած:

Ներէն: « բունքուն մը կայ մէշիրնին, կ'ըստի բայն է բունքունալ: » Այս « բուն ճայիր ըստ իս, գրաբար բան, ին եղանակարութեմ է, ճային եւ իմաստի կրկին տեսակէտներով, եւ է ամենապատռական ոսկի բառ:

ԴՐԵԼ եւ ԳՐԵԼ կամ գիբել որ է մարդ
մը բռնցնով զանել կրնակին վրայ (կամ՝
կուրծքին) գրաբար “գոր, եւ Կոփ, բնածայն-
ներուն նման են, թանիւ-ը թնդամ-ի լծորդ է
“Միջն-ը՝ տիղմ-ի ուրիշ մէկ ձեւը, ԿՈՒՆԻՒԼ-
որ է պատի մը ծոփլը չէրիխն ծանրութեանը-
ներբեւ եւ ուր կամ ուռ մը ցոյց տալ, կրնայ-
“կոր, (ծուռ) արմատէն ըլլալ, կամ “կոփո-
սիլ” ձեւէ մը խտացած ըլլալ: ՏԾԻՒՆԻ-ը ա-
նատունին բեռան ատակ կրիլ եւ իյանըն է, եւ
նման է նախորդ բառին: ՏԾԻՒՆԻ է ան տղան որ
խաղի մէջ դժուարութենէ դիւրաւ կընկճին
նանսին, որ կը նշանակէ չնին իր մը, դցղիլ
պէտք մը, (մէկ ննիկին ետ չի մնար), կրնայ-
գրաբարի “նանիր, Են ըլլալ (նանիրիկ): Կամ
անոր նան, արմատէն: Գլորին, որ ինչոր տե-
սակ մը թութիւ ածականն է (Գլորիկ թութիւ)
կրնայ գլ-ուխ բառին նմանութեամբ կոչուած
ըլլալ: Բուալ-ը, գեռ իօսիլ չկրցող մանիկնեն.
բուս երգի նման ձայն արձակելը, իրը ինքը
իրեն խօսելու առաջն փոքրը, աղամինհրուած
նմանօրինակ ձայնէն առնուած է: ՏԾԸԾԻՒՆԻ, որ
է դիւրգագայ, ընդգնատառաք, շուտով ցաւող եւ
տիրոր, Սամայ բարբառին ծանօթ հուան (կապէ-
արմատէն է: Իրօք Սատունիք մանիւն կը կրչե-
պշտանալ, ընդ միտ տանին, ցաւիլը: Ուրեմն
մը-իւ-ը Ալիսայ տեղական ստեղծագործուամ մը
չէ, այլ կազմուած է արմատէ մը զոր Անցկցի
չնի մանւնաք: “Մթուիկ, է այն որ դիւրաս-
“չէ հրէկ կը կախէ, մուռթ կընէ: Խցին Բջջի
ցոյցը նուրբ բացատրութիւն մը կընծայէ, զ
ընկերային սեսակէտով մէծարակի անարժա-
համառուղին կըսուի: ”մեկ խցին ու բղիկ-
էիկը որ գոնէ սուրճ մը չաբրին:

Քթանիկ = ամենափոքր իր, մասն, պատռու: “Քթանիկի չեմ ի տար անոր”, Թէեւ “Քթնթու”, “Քնթոսո, բատերը որ կտաւելզիններու վրա փար անհարթութիւն, դուրս ցուուացյան գնեթինքր ցցց կոտան եւ այս “Քթանիկի” անոնց Հետ անակալցութիւն ունի հաւասօրեւ յայտնի է բառին Հայկազն պատուականութիւնն, անսիւթենէն Համանիշն է առեկ.

Φυστικός = ἀπεραφένης οὐαζήλης ήγειρα, θεραπεύοντας την πάθησην της λαιμού. Τον ίδιον όρον χρησιμοποιείται για την απεραφένηση της λαιμού στην ασθέτηση.

ափսէ մը, բաժակ մը ձեռքին կը փառէ: ՓԱՍՈՒԿ
ածականը թելի համար կը գործածուի, եւ կը
նշանակէ թէ գործածելու ատեն խկ կար կա-
րողին ձեռքին մէջ կը կարի, դիմացկուն չէ:
ՄՈՒԹԵԼ եւ ՔՈՒԹԵԼ հոմանիշ են եւ կը նշա-
նակին խոշոր եւ անփայլ կերպով կար կարի:

ԼՎԸՐՑՑՆԵԼ = ՀԱԻՎԱՂԱՆԾ արագ եւ ան-
հասկանալի կերպով խօսիլ կամ կարդալ:

ԾՓԸՆՑՆԵԼ = անձրեւ գալ մեծ իւ
աղմկալից սաստկութեամբ։ “Ծփոտուք” է
տարափր։

Ակնայ բարբառին վերոյիշեալ բնաձայ-
նական բառերուն նման օրինակներ շատ կան
ուրիշ բարբառներու մէջ ալ Սասուն, Մուչ,
Վան՝ երախան Ճիժ կ'անուանեն. Ճիժ Պիժ կը
Նշանակէ մանկախ, այսիպէն լացող, ձայն հա-
նողներ. Վժալ = մանուկներու ճզելլս Հոդէ
Նեղ փոլով փարչը զր Ակնցկը Էլէն կը Կուեն,
Մշեցիք ԲԱՐԱԴԻ կ'անուանեն, ինչ որ աւելի
Տայական է Ակնժապի մէջ ամեն լըսուով
Խոփութիւն կ'անուանեն փայտս ոտանամնը. Մոկաց
Հայ լըսուականք ալ իրեց Կոշիկը, որուն ներ-
սեւ պատճի ասառած է. ԸՆՊ-ԸՆՊ Կ Կահիւ

Սամոյ բարբառն բո՞ճ-ը, որ է կարձ
գուրպա, կրնայ քրդերէն կամ պարսկերէն
ըլլալ (սեր-ՔԸՆ. փա-զո՞ճ): Ճանուար = դիսկ
շունչ = ապտակ, Եղնակս կասխածելի կեր-
պարան կը Ներկայացնեն:

(C) 2000-2005, J.

У - II 8180911111

6044634408111

ՊԱՏԻՎԱԿԱՆ — Կիրիկն կաթողիկոս Վրաց. 193:
Տրուէտ Արտաշէն Տամանսկազմական դիտու-
ութիւններ. 197: — Երեմիա Գլէմիքի 4. Պոլ-
սկոց Պատմութիւն Սոսամօջամ. 201:
ՄԱՑԽԱՆԱԳՐԱՎԱՆ — Միհիթար Գօշ Դատաստան-
ավոր եւ Հայոց չին բաղադրական իրաւունք
պահ.

ԱՀԳԱԿՐԱԿԱՆ — Սասմանց տուն. 212:
ՊՈՅԱՎՈՐԻ ՊՈԽԻ — Եր Միհե կը Անոնիկ չ կիրակ

Ակինեան. 216:

ՀԵՂՈՒԱԹԱՆԱԿԱՆ - ԱԿԱԴ ԳԱԼԱՊԱՐԱՊԱՆ. 221

A decorative horizontal border featuring a repeating pattern of stylized, symmetrical motifs. Each motif consists of a central vertical element flanked by two smaller, curved shapes, all enclosed within a rectangular frame. The entire border is rendered in a dark, solid color against a white background.

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՑ ԵՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԽՄՐԱՎԻՐ

3. គុណភាពនៃសេវា

1992-93 **WINTER**